रुण्यः पूर्वभाद्रपदादिमा । याम्यः सौम्योगुरुर्योनिश्चित्र-मित्रजलाह्वयम् । धनिष्ठा चोत्तरा भद्रा मध्यनाड़ी व्यवस्थिता । कृत्तिका रोहिणी सर्पोमघा स्वातीविशाखके । उत्तराश्रवणापौष्णं पृष्ठनाड़ी व्यवस्थिता । अश्व्यादि-नाड़ीवेधर्क्षे षष्ठं द्वितीयकं क्रमात् । याम्यादित्रिक तुर्यञ्च कृत्तिकादिद्विषट्ककम् । एवं निरीक्षयेद्वेधं कन्या-मन्त्रे सुरे गुरौ । पण्यस्त्रीस्वामिमित्रेषु देशे ग्रामे पुरे गृहे । एकनाड़ीस्थधिष्ण्यानि यदि स्युर्वरकन्ययोः । तदा वेधं विजानीयात् गुर्वादिषु तथैव च । प्रकटं यस्य जन्मर्क्षं तस्य जन्मर्क्षतोव्यधः । प्रणष्टं जन्मभं यस्य तस्य नामर्क्षतोवदेत् । द्वयोर्जन्मभयोर्वेधे द्वयोर्नामभयोस्तथा । नामजन्मर्क्षयोर्वेधे न कर्त्तव्यं कदाचन । एकनाड़ीस्थिता चेत् स्यात् भर्त्तुर्नाशाय चाङ्गना । तस्मान्नाड़ीव्यधोवीक्ष्यो-विवाहे शुभमिच्छता । प्राङ्नाड़्या वेधतोभर्त्ता मध्य-नाड्योभयं तथा । पृष्ठनाड़ीव्यधे कन्या म्रियते नात्र संशयः । एकनाड़ीस्थिता यत्र गुरुर्मन्त्रश्च देवता । तत्र द्वेषं रुजं मृत्युं क्रमेण फलमादिशेत् । प्रभुः पण्यङ्गना-मित्रं देशोग्रामः पुरं गृहम् । एकनाड़ीगता भव्या अभव्या वेधवर्जिताः" । अस्यापवादः ज्यो० त० । 'एकराश्यादियोगे तु नाड़ीदोषो न विद्यते" एकरा-श्यादिश्च "एकराशौ च दम्पत्योः शुभं स्यात् समसप्तके । चतुर्थे दशमे चैव तृतीयैकादशे तथा" इत्युक्तः । समग्रहणा-द्विषमसप्तके दोषः । तथा च "योटके सप्तके मेषतुले युग्महयौ तथा । सिंहघटौ सदा वर्ज्यौ मृतिं तत्राब्रवी-च्छिवः" । श्रीपतिव्यवहारनिर्णये । "सुहृदेकाधिप-योगे ताराबले वश्यराशौ वा । अपि नाड़्यादिवेधे भवति विवाहोहितार्थाय,राजमार्त्तण्डे च ।"न राजयोगे ग्रहवै-रिता च न तारशुद्धिर्न गणत्रयं स्यात् । न नाड़ीदोषो न च वर्णदुष्टिर्गर्गादयस्ते मुनयोवदन्ति" अत्र देशभेदात् व्यवस्था । अन्यत्रोक्तम् ।"लग्ने व्यये च पाताले जामित्रे चाष्टमे कुजे । भर्त्ता कन्याविनाशाय कन्याभर्त्तृविनाशकृत्" । अस्यापवादः । "अथ वा गुणबाहुल्ये कुजे वा तादृशे द्वयोः" प्रागुक्तरीत्या अष्टानां कूटानां गुणाङ्कानां सङ्कलने अष्टा-दशतोऽधिकत्वे उभयोर्वरकन्ययोरुक्तलग्नादिस्थाने मङ्गलस्य स्थितौ च न दोषः एवमन्योऽपि वैधव्ययोगोनिन्दनीयः स च जातकशब्दे वक्ष्यते । एवं विवाहे वर्षादिशुद्धिं दम्पत्यो-रानुकूल्याङ्गं चोक्त्वेदानीं निर्दोषदिनलग्नादि निरूप्यते । "तत्रैकविंशतिः सर्वसम्मता दोषा नारदेन परिगणि-ताः । "एकविंशतिदोषाणां नामरूपफलानि च । पिता-महोक्तं संवीक्ष्य तानि वक्ष्ये समासतः । पञ्चाङ्गशुद्धिरहि-तोदोषस्त्वाद्यः प्रकीर्त्तितः । उदयास्तशुद्धिरहितो द्वितीयः सूर्य्यसंक्रमः । तृतीयः पापषड्वर्गो भृगुषष्ठः कुजाष्टमः । गण्डान्तं कर्त्तरी रिष्फषड़ष्टेन्दुश्च संग्रहः । दम्पत्योरष्ट-मं लग्नं राशिर्विषघटी तथा । दुर्मुहूर्त्तो वारदोषः खार्ज्जूरिकसमङ्घ्रिनम् । ग्रहणोत्पातभं क्रूरविद्धर्क्षं क्रूरसंयुतम् । कुनवांशो महापातो वैधृतिश्चैकविंशति-रिति" अन्यैस्तु दश दोषा उक्ताः "वेधश्च १लत्ता२च तथा च पातः,३खार्ज्जूरयोगो४दशयोगचक्रम्५। युतिश्च६जामि-त्र७मुपग्रहाश्च ८वाणाख्यवज्रौ९दश चैव दोषा इति व्यव-हारोच्चयेऽभिधानात् । तत्र "दुर्मुहूर्तो रवावर्यमेत्यादिः । वार दोषः कुलिकादिः, क्रूरसंयुतमित्यस्योपलक्षणत्वादकाल-वृष्टिनामकोऽपि दोषो गृह्यते । यदाह वसिष्ठः । "प-ञ्चाङ्गशुद्धिरहिताश्चोत्पाताऽकालवृष्टिजाः" इति । एषं दोषाणां कर्मविशेषे फलमाह वसिष्ठः "एकविंशन्-महादोषास्त्वेते ब्रह्ममुखोदिताः । कदाचिन्नैव सीदन्ति गुणानां कोटिकोटिभिः । तस्मादेतेषु दोषेषु कदाचि-न्नाचरेच्छुभम् । विवाहे विधवा नारी मरणं व्रतबन्धने । ग्रामनाशः प्रतिष्ठायां सीमन्ते गर्भनाशनम् । नवान्न-भोजने मृत्युः कृषौ तत्फलनाशनम् । कर्त्तुर्नाशो गृहा-रम्भे प्रवेशे पतिनाशनम् । यात्रायां कर्त्तृनाशः स्याद्यु-द्धयाने विशेषतः । लभ्यते सुमहत्पुण्यमेषु श्राद्धादिकर्म-भिरिति" पी० धा० ।

तत्र सर्वकर्मोपयोगिषड्वर्गे वक्तव्ये आदौ क्षेत्रनवांशपावाह "कुजशुक्रसौम्यशशिसूर्य्यचन्द्रजाः कविभौमजीवशनिसौ-रयोगुरुः । इह राशिपाः, क्रियमृगास्यतौलिकेन्दुभतो नवांशविधिरुच्यते बुधैः" मु० चि० ।

"अत्र लग्नादीनां लक्षणं नारदोक्तम् ।"त्रिंशद्भा-गात्मकं लग्नं होरा तस्यार्द्धमुच्यते । लग्नत्रिभागो-द्रेष्काणो नवमांशो नवांशकः । द्वादशांशोद्वादशांशस्त्रिंशां शस्त्रिंशदंशकः । षड्वर्गाः कथिताह्येते- तेषामीशा इमे स्मृताः" इति । तत्रैते भौमशुक्रबुधचन्द्रसूर्य्यबुधशुक्र-भौमगुरुशनिगुरवः, क्रमेणेह षड्वर्गे राशिपा मेषादिरा-शीनां स्वामिनः । क्रियेति । क्रियो मेषः मृगास्यो मकरः तौलिकं तुला इन्दुभं कर्कः एभ्यो राशिभ्यो द्वादशस्वपि राशिषु नवांशविधिर्बुधैरुच्यते । मेषे मेषादेव, वृषे मक-रादेव मिथुने तुलातः कर्के कर्कादेव, एवं सिंहेऽपि मे-